

І.Ю. Головач

Клінічна лікарня «Феофанія»
ДУС, Київ**Ключові слова:**Авраам Бушке, дерматологія,
склередема Бушке.**АВРААМ БУШКЕ — ВИДАТНИЙ
НІМЕЦЬКИЙ ДЕРМАТОЛОГ,
ЯКИЙ ВПЕРШЕ ОПИСАВ
СКЛЕРОДЕРМОПОДІБНЕ
ЗАХВОРЮВАННЯ —
СКЛЕРЕДЕМУ БУШКЕ**

Резюме. У статті викладено коротку біографію великого вченого, який зробив вагомий внесок не лише у розвиток дерматології та інфектології, але й ревматології. Авраам Бушке вперше описав шкірні прояви симетричної доброякісної індурації шкіри, підкріпивши опис патогістологічними дослідженнями. Згодом це захворювання було назване його ім'ям та віднесене до групи склеродермоподібних захворювань.

Ім'я Авраама Бушке надзвичайно відоме серед дерматологів усього світу, оскільки саме під його впливом відбулося формування світогляду цілої плеяди науковців. З його особистістю пов'язаний розвиток та відокремлення інфекційного напрямку в дерматології, прогрес у вивченні та лікуванні сифілісу, опис численних симптомів у дерматології та виділення нових нозологічних форм [4, 5].

Колю інтересів А. Бушке охоплювало проблеми дерматології, сифідології, імунології, серології; добре відомі його праці з бластомікозу, оперізувального лишая, туберкульозу і передачі саркоми від щурів людині. А. Бушке можна по праву вважати засновником соціально-гігієнічного напрямку в дерматології, він був ініціатором відкриття амбулаторних кабінетів для лікування дерматологічних і венерологічних пацієнтів. А. Бушке завжди відрізняла допитливість, а колеги називали його «майстром нових ідей». Саме А. Бушке ввів ранкові конференції у клініці, збиравши зранку колег за круглим столом у своєму кабінеті та вислуховуючи їх міркування з приводу того чи іншого пацієнта. Він перший закликав відмовитися від застосування сальварсану в лікуванні сифілісу, назвавши значні ускладнення та продемонструвавши близько 30 пацієнтів із подібними станами. Це був достатньо сміливий вчинок, оскільки в той час панували рекомендації Ерліха щодо лікування сифілісу сальварсаном, та не кожен науковець мав сміливість виступити проти видатного вченого.

У 1902 р. А. Бушке вперше описав новий синдром — склередему дорослих, віддиференціювавши її від інших фіброзуючих захворювань шкіри, та, тим самим, дерматолог вніс значний внесок у клінічну ревматологічну практику. А. Бушке описав два випадки вираженої індурації шкіри шиї, плечово-

го поясу і грудної клітки у 2 чоловіків [1]. Він зазначив, що етіологія на той час була невідомою, проте у всіх пацієнтів подібні зміни шкіри асоціювалися з цукровим діабетом. І хоча описи подібних станів відомі в медичній літературі й раніше, Бушке вперше достеменно описав цей синдром, підкріпивши його патогістологічними дослідженнями. Згодом доброякісну симетричну індурацію шкіри почали називати іменем цього видатного вченого — склередема Бушке [3].

З іменем Бушке пов'язані й інші синдроми та захворювання. Наприклад, пухлина Бушке — Левенштейна (Buschke — Löwenstein tumor) відома також, як гострокінцева гігантоклітинна кондилома, що за зовнішнім виглядом нагадує цвітну капусту. Саме Бушке виділив її з кола венеричних бородавочок.

У 1894 р. А. Бушке спільно з патологом Отто Буссе описав інфекційне захворювання, що викликається дріжджевидним грибом *Cryptococcus neoformans*. Це хронічний чи підгострий глибокий мікоз із тяжким перебігом і переважним ураженням центральної нервової системи, рідше легень, шкіри і слизових оболонок. Нині це захворювання носить ім'я цих двох вчених — хвороба Буссе — Бушке (Busse — Buschke) [4, 5].

Спільно з дерматологом Хеленою Оллендорф (Helene Ollendorff Curth) Аврам Бушке описав ще одне захворювання, назвавши його дисемінованим лентиккулярним нейрофіброзом з остеопойкілією. Це рідкісний варіант конституційної аномалії, що супроводжується типовими ураженнями шкіри та змінами кісток при рентгенографічному дослідженні. Нині це захворювання носить ім'я цих відомих дерматологів — синдром Бушке — Оллендорф.

Авраам Бушке народився 27 вересня 1868 р. у маленькому містечку Накель (Пруська провінція Познань) у купецькій родині. Він закінчив гімназію в Накелі, потім навчався у Бреслау та Берліні, де у 1891 р. отримав ступінь доктора медицини. У наступні роки Бушке асистував у хірургічній клініці в Графсвальді під керівництвом Генріха Гельфе-

риха. У 1895–1897 рр. Бушке працював у дерматологічній клініці в Бреслау, очолюваній Альбертом Нейссером, де активно займався бактеріологічними дослідженнями при інфекційних захворюваннях. З 1897 по 1904 р. він працює в дерматологічній клініці Берлінського університету під головуванням Едмуна Лессера, а в 1904 р. стає головним лікарем цієї лікарні. У 1902 р. Бушке приєднується до німецького товариства з профілактики венеричних захворювань, яке згодом очолив. Коли у 1906 р. відкрилася найбільша в світі клініка Рудольфа Вірхова в Берліні, розрахована на 3000 ліжок, А. Бушке очолив дерматологічне відділення, що налічувало 400 ліжок. З цим призначенням Бушке отримав можливість консультувати і оглядати багатьох пацієнтів дерматологічного профілю, що послугувало підґрунтям для широкої наукової діяльності професора, глибоких наукових досліджень і багатьох наукових публікацій [2].

А. Бушке отримав звання професора дерматології в 1900 р. в Університеті Фрідріха Вільгельма, а в 1908 р. — звання титулярного професора. 1927–1933 рр. були роками примусової відставки Авраама Бушке, а офіційно він вийшов на пенсію в 1933 р.

Авраам Бушке помер у 1943 р. в Терезинському концентраційному таборі (Чехословаччина) від кишкової інфекції.

Німецькі дерматологи свято шанують ім'я великого співвітчизника, на його честь названо вулицю, що веде до дерматологічного центру Берлінського університету.

Авраам Бушке залишив після себе не лише учнів, які продовжили його справу у всьому світі, але й численні наукові праці, посібники, настанови. Його ім'я носять декілька синдромів і захворювань, науковий здобуток начислює понад 250 наукових статей, у 1926 р. разом із Мартином Гумпертом він опублікував трактат щодо сифілісу у дітей під назвою «Geschlechtskrankheiten bei Kindern», а «The Handbuch for Haut and Geschlechtskrankheiten» (настанова з дерматологічних і венеричних захворювань), яку великий дерматолог редагував та сприяв виданню, дійсно стала прижиттєвим пам'ятником великому вченому.

Авраам Бушке більше відомий науковому колу дерматологів, бактеріологів, інфекціоністів, проте для ревматологів його ім'я також є вагомим, оскільки завдяки достеменній діагностиці й тонкому опису ревматологічної практиці стало відомим одне із склеродермоподібних захворювань, що носить ім'я цього відомого вченого — склередема Бушке.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Buschke A.** (1902) Über Scleroedem Berl. Klin. Wochenschr., 39: 955–957.
2. **Casper W. A.** (1968) Abraham Buschke 1868–1943. Centennial of His Birth. Arch. Derm., 98.
3. **Venturi C., Zendri E., Santini M. et al.** (2004) Scleredema of Buschke: remission with factor XIII treatment. Int. J. Tissue React., 26 (1–2): 25–28.
4. www.whonamedit.com/doctor.cfm/1691.htm
5. www.en.wikipedia.org/wiki/Abraham_Buschke

АВРААМ БУШКЕ — ВИДАЮЩИЙСЯ НЕМЕЦЬКИЙ ДЕРМАТОЛОГ, ВПЕРВЕ ОПИСАВШИЙ СКЛЕРОДЕРМОПОДОБНОЕ ЗАБОЛЕВАНИЕ — СКЛЕРЕДЕМУ БУШКЕ

И.Ю. Головач

Резюме. В статье представлена краткая биография великого ученого, сделавшего весомый вклад не только в развитие дерматологии и инфектологии, но и ревматологии. Авраам Бушке впервые описал кожные проявления при симметрической доброкачественной индурации кожи, подкрепив описание патогистологическими исследованиями. В дальнейшем эта болезнь была названа его именем и отнесена к группе склеродермоподобных заболеваний.

Ключевые слова: Авраам Бушке, дерматология, склередема Бушке.

ABRAHAM BUSCHKE IS A PROMINENT GERMAN DERMATOLOGISTS, WAS FIRST DESCRIBED SCLERODERMA-LIKE DISEASES — SCLEREDEMA BUSCHKE

I. Yu. Golovach

Summary. The article presents a brief biography of the great scientist who has made a significant contribution not only to the development of dermatology and infectology, and rheumatology. Abraham Buschke first described the skin manifestations in benign symmetric induration of skin, supported description by histopathological studies. Later the disease was named after him and assigned to a group of scleroderma.

Key words: Abraham Buschke, dermatology, scleredema of Buschke.

Адреса для листування:

Головач Ірина Юріївна
03680, Київ, вул. Заболотного, 21
Клінічна лікарня «Феофанія» ДУС, відділення ревматології, нефрології і внутрішньої патології
E-mail: golovachirina@yandex.ru